

Lai dzīvo Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas 37. gadadiena!

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIEKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

VISU ZEMJU PROLETARIĒŠI, SAVIENOJĒTIES!

1954. GADA
7. NOVEMBRĪ
Nr. 45 (512)

LIELĀS OKTOBRA SOCIALISTISKĀS REVOLUCIJAS 37. GADADIENA

Biedra M. Z. SABUROVA referats Maskavas Padomes svinīgajā sēdē 1954. gada 6. novembrī

Sodien Padomju Savienības tautas un visas pasaules darbaudis svin Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas 37. gadadienu, revolūcijas, kas pavēra jaunu eru visas pasaules vēsturē — eru, kurā cilvēce pāriet uz brīvu, mierīgu un laimīgu dzīvi.

Priekš trīsdesmit septiņiem gadiem Komunistiskās partijas vadībā ar cilvēces ģeniju V. I. Leņina priekšgalā mūsu zemes strādnieku šķira savienībā ar darba zemniecību izdarīja socialistisko revolūciju. Revolūcijas uzvaras rezultātā tika gāzta muļnieku un kapitalistu vara un nodibināta pasaulē pirmā padomju socialistiskā valsts. Mūsu tauta kļuva par sava likteņa īstenotāju, par apzinīgu jaunas, brīvas dzīves veidotāju.

Oktobra socialistiskās revolūcijas lielais spēks un neuzvaramība ir tas, ka darbaudis masām pavēra iespēju visā pasaulē parādīt visas viņu spējas, visu viņu — patieso vēstures veidotāju — radošo lomu. Oktobra revolūcija un socialisma uzcelšana mūsu zemē parādīja, ka tieši pašam tautas masām ir izšķirošā nozīme uzvaras izcīņā pār veco pasauli, socialistiskās sabiedrības izveidošanu.

Oktobra revolūcijai ir milzīga vēsturiska nozīme ne vien mūsu zemes, bet visas pasaules tautām. Visām pasaules apspiestajām tautām tā parādīja ceļu, kā atbrīvoties no imperialistiskās vardzības, visu zemju darbaudžu apziņā iedvesa pārliecību par saviem spēkiem, par savas lietas uzvaru.

Visu zemju tautas mūžam atcerēsies, ka Oktobra revolūcija pacēla miera karogu un norādīja iezīmi no pirmās pasaules kara. Pirmās, ko paveica padomju tauta, sapņusī varu savās rokās, bija tas, ka tā izbēdza piedalīšanos kara un piegāma lielā Leņina ierosināto vēsturisko dekrētu par mieru.

Mūsu Dzimtenes tautas, sakļāvušās ap Komunistisko partiju un Padomju Valdību, sagaida Lielā Oktobra trīsdesmit septīto gadadienu mūsu zemes ekonomikas un kultūras jaunās augšupejas apstākļos. Padomju tautas panākumi iepriecina tautas demokrātijas valsti darbaudis, stiprina visas pasaules tautu solidaritāti, viņu kaujiniecisko vienotību cīņā par mieru un demokrātiju.

Gadā, kas pagājis kopš Oktobra revolūcijas trīsdesmit sestās gadadienas, padomju tauta guvusi jaunus panākumus visās komunistiskās celtniecības nozarēs. Šie panākumi rāda, ka Komunistiskās partijas un Padomju Valdības politika, kuras pamatā ir sabiedrības attīstības likumu dziļa pazīšana, vērsta uz padomju sabiedrības ražošanas spēku tālāku varēnu attīstību, darbaudžu materiālās labklājības un kultūras celšanu.

Padomju tautas varonīgais darbs nodrošina mūsu socialistiskās rūpniecības nemīlīgu attīstību. Piektais piecgadu plāns paredzēja piecos gados palielināt rūpniecības produkciju aptuveni par 70 procentiem. Piecgadu plāna uzdevumu izpilde rāda, ka jau četros gados (1951.—1954. gads) rūpniecības produkcija, salīdzinot ar 1950. gadu, palielināties par 63 procentiem. Tas nozīmē, ka rūpniecība piecgadu plānu izpildīs pirms termiņa. Pirms termiņa tiks izpildīts arī piecgadu plāns dzelzceļa transporta kravas apgrozībā.

1954. gada aizvadītajos 10 mēnešos mūsu rūpniecība pārsniedza valsts plānu. Rūpnieciskās produkcijas ražošana šajā laikā posmā, salīdzinot ar pagājušā gada attiecīgo periodu, palielinājusies vairāk nekā par 12 procentiem.

Lielais Leņins, izstrādājot pamatteras par komunistiskās sabiedrības uzcelšanas ceļiem, norādīja, ka smagā rūpniecība ir socialistiskās ekonomikas pamats, ka bez smagās rūpniecības nevar apgādāt ar jaunu, pilnīgi modernu tehniku visas tautas saimniecības nozares un nav iespējams nodrošināt mūsu Dzimtenes neatkarību un patstāvību. Tapēc mūsu Partija un Padomju Valdība rūpējās, lai strauji attīstītos metāla un elektroenerģijas ražošana, kurināmā ieguve un mašīnu ražošana. Ja 1954. gada visa mūsu zemes rūpniecības produkcija, salīdzinot ar 1940. gadu, palielinās 2,8 reizes, tad smagā rūpniecība šajā laikā posmā pieaug 3,4 reizes.

Visu tautas saimniecības nozaru augšupejas svarīgākais nosacījums ir mūsu zemes tālāka elektrifikācija. 1954. gada izstrādās 3 reizes vairāk elektroenerģijas nekā 1940. gadā. Piektais piecgads četros gados sāksies darboties spēcīgas hidroelektrostacijas: Augšsviras, Cimjanskas, Ustjamenogorskas, Gjumušas, Matkožas, Mingčeauras un daļēji Kammas. Pie Volgas pilnā gaitā rit Kuibiševas un Stalīngradas hidroelektrostaciju celtniecība, kuras būs vislielākās pasaulē. Būvē hidroelektrostacijas pie Angaras, Obas un citur.

Balstoties uz panākumiem smagās rūpniecības un transporta attīstībā, Partija un Valdība izstrādājis plašu programmu tautas patēriņa priekšmetu ražošanas kāpināšanai, lai jau tuvākajos gados pietiekamā apmērā apmierinātu darbaudžu masu augošās vajadzības. Sogad jau sāka šīs programmas praktiskā pildīšana. 1954. gadā ražos vairāk nekā 5,5 miljardus tautas kokvilnas audumu — par 6 procentiem vairāk nekā 1953. gadā un par 43 procentiem vairāk nekā 1950. gadā; 242 miljonus tautas vilnas audumu — par 17 procentiem vairāk nekā 1953. gadā un par 56 procentiem vairāk nekā 1950. gadā; 520 miljonus tautas zīda audumu — par 30 procentiem vairāk nekā 1953. gadā un 4 reizes vairāk nekā 1950. gadā. Sogad ievērojami pieaug arī citu tautas patēriņa preču izlaidē.

Partija un Valdība spraudusies sev uzdevumu ražot vēl vairāk rūpniecības un pārtikas preču un pie tam augstas kvalitātes.

Lai atbilstu vēsturisko uzdevumu tautas patēriņa preču ražošanas strauji kāpināšanai, galvenais ir nodrošināt visu socialistiskās lauksaimniecības nozaru maksimālu attīstību. PSKP Centrālās Komitejas septembra (1953. g.) februāra marta un jūnija (1954. g.) Plenuma lēmumos norādīti lauksaimniecības attīstības pasākumi, kas nodrošina lauksaimniecības un tautsaimniecības kultūru ražības celšanu, zemes un mašīnu pilnīgāku un racionalāku izmantošanu, lielu auglīgu neskarto zemju un vecāku masīvu apgūšanu, labības ražošanas palielināšanu, lopkopības produktivitātes un lopu skaita celšanu, MTS lomas pastiprināšanu kolchozu ražošanas kāpināšanā un ražošanas maksimālā attīstība padomju saimniecībā. Lielā loma būs kolchozu tālākai organizatoriskai saimnieciskai nostiprināšanai. So pasākumu realizēšana dos iespēju visā laikā likvidēt vairāku zemkopības un lopkopības nozaru atpalcību.

Padomju tauta, ko vada Komunistiskā partija, ar sevišķu entuziasmu cīnās par šo pasākumu veikšanu. Uz neskarto

zemju un vecāku apgūšanas rajoniem brīvprātīgi alzbraukusi un stājušies darba kolchozos, mašīnu un traktoru stacijās, kā arī padomju saimniecības vairāk nekā 150 tūkstoši kvalificēti strādnieki, inženieri, agronomi un zootehniķi. Gadu no gada Padomju valdība pastiprina visu lauksaimnieciskās ražošanas nozaru tehnisko bruņojumu, nosūtīt uz kolchoziem, MTS un padomju saimniecībām milzīgu daudzumu visjaunākās tehnikas. 1954. gada deviņos mēnešos vien lauksaimniecībā saņemusi 134 tūkstošus traktoru (frāzīn 15 zirgspēku traktorus), 81 tūkstošus smago automobiļu, 26 tūkstošus labības kombainu, pāri par 19 tūkstošiem traktorvilkmes un pašgājēju zāles plāvēju, 9 tūkstošus kartupeļu kombainu, kā arī ļoti daudz citu mašīnu.

Sogad mūsu zeme guvusi ievērojamus panākumus lauksaimniecības attīstībā. Sējumu platības mūsu zemē 1954. gadā, salīdzinot ar 1950. gadu, palielinājušās par 13 procentiem. Sogad vairākos mūsu zemes rajonos (Ukrainas dienvidos un Pivoltas rajonos) izveidojās nelabvēlīgi laika apstākļi lauksaimniecības kultūru ražai. Tomēr tāpēc, ka tika realizēta Partijas un Valdības izstrādātā plaša programma ražības celšanai, kā arī neskarto zemju un vecāku apgūšanai, labības kultūru kopraža 1954. gadā būs nedaudz lielāka nekā 1953. gadā. Rietumsibirijas rajonos novāks divas reizes vairāk labības nekā pagājušajā gadā, tai skaitā Altajā — gandrīz četras reizes, bet Kazahijas republikā apmēram par 35 procentiem vairāk.

Lauksaimniecības darbaudis šogad parādījis izcilu darba varonību. Viņi ievērojami pārsnieguši jauno zemju apgūšanas valsts plānu, kas guvis visas tautas atbalstu. 1954.—1955. gadam noteiktais plāns neskarto zemju un vecāku apgūšanai Kazahijas, Sibīrijas, Urālu, Pivoltas un Ziemeļkaukaza rajonos šogad izpildīts par 120 procentiem. Uzarts gandrīz 17 miljonu hektāru neskarto zemju un vecāku, bet sējas plāns neskartajās zemēs un vecālās izpildīts par 157 procentiem. Ievērojot uzkrāto pieredzi un reālas iespējas, Komunistiskā partija un Padomju Valdība pieņēmusi lēmumu ievērojami paplašināt darbus neskarto zemju un vecāku uzplēšanā. Izvirzīts ļoti svarīgs uzdevums — jau 1956. gadā jaunapgūtajās zemēs palielināt sējumu platības līdz 28—30 miljoniem hektāru. Tāds sējumu platību pieaugums ir apmēram tikpat liels kā visas Francijas un Itālijas sējumu platības kopā.

Valstiski ļoti svarīgs uzdevums ir tālāka lopkopības kāpināšana. Aizvadītajā gadā nedaudz pieaudzis visu produktu lopu skaits. Kā zināms, 1953. gada 1. janvārī mūsu zemē bija 24,3 miljoni govju, bet 1954. gadā 1. oktobrī govju skaits bija 27,5 miljoni, tas ir, bija pieaudzis vairāk nekā par trim miljoniem un gandrīz sasniegta lopu skaits, kāds bija pirms kara. Aizvadītajā gadā palielinājies arī kolchozniekiem, strādniekiem un kalpotājiem piederīgo liellopu, cūkņu un aitu skaits. Taču mūsu zemes vitālās intereses prasa, lai visas partijas un padomju organizācijas vairāk gādātu par lopkopības attīstību. Nevar samierināties ar to, ka pagājušajā gadā sakarā ar neapmierinošajiem lopu izmītāšanas apstākļiem daudzajiem rajonu kolchozos lopu skaits ne vien nepalielinājies, bet pat nedaudz samazinājies. Izmitāšanas laikam jābūt nepieciešamie lopbarības krājumi, jābūt visai jauniem lopu saglabāšanas un lopkopības produktivitātes pieaugums. Lai palielinātu gaļas, sviesta, piena, vilnas un citu liellopu izmītāšanas nepieciešamās produkcijas ražošanu.

Socialistiskās lauksaimniecības lielo spēku un dzīvot spēju spilgti demonstrē šogad atvērta Vissavienības lauksaimniecības izstāde. Šī izstāde, kas ir visas tautas skola, propagandē lauksaimniecības zinātnes sasniegumus PSR Savienībā, kolchozu, MTS un padomju saimniecību labāko pieredzi, ražošanas novatoru pieredzi. Mums vēl ir daudz atpaliekošu saimniecību, kuras slīkti, neracionāli izmanto zemi, iegūst zemas ražas un kurās nav pietiekami augsta lopkopības produktivitāte. Izstādes milzīgā nozīme ir tā, ka viņa, rādot labāko saimniecību progresīvas darba metodes, veicina to ieviešanu visos pārējos kolchozos, MTS un padomju saimniecībās.

Panākumi rūpniecības un lauksaimniecības attīstībā noveduši pie darbaudžu materiālās labklājības tālāka pieauguma. Komunistiskā partija un Padomju Valdība savā iekšpolitikā par galveno uzdevumu uzskata padomju tautas nemīlīgu pieaugošo materiālo un kultūras vajadzību maksimālu apmierināšanu.

Piektās piecgades četros gados strādnieki un kalpotāji saņēma PSRS tautas saimniecībā ievērojami pieaudzis un 1954. gada beigās saņēma 47 miljonus cilvēku. Pie tam strādnieku un kalpotāju reālā darba alga, salīdzinot ar

1940. gadu, pieaug aptuveni par 74 procentiem, bet, ievērojot valsts izdevumu palielināšanas līdzsvaru kultūras, socialo un sadzīves vajadzību apkalpošanai, visi strādnieku un kalpotāju ienākumi šajā laikā palielināties gandrīz divas reizes. Padomju Valdība sistemātiski veic pasākumus tautas dzīves līmeņa celšanai un it īpaši pazemina valsts mazumtirdzniecības preču cenas. Laikā no 1947.—1954. gadam mazumtirdzniecības cenas pazemināties septiņas reizes. Sakarā ar to 1954. gadā mazumtirdzniecības cenas ir 2,3 reizes zemākas par 1947. gada cenām. Kolchozu tirgū šai laikā cenas pazeminājušās gandrīz 4 reizes. Tāpēc ievērojami pieaugusi iedzīvotāju pirktspēja.

Sakarā ar to bija jāpūlējās par preču apgrozības tālāku izvērsanu un tautas patēriņa preču ražošanas paplašināšanu. Tautas patēriņa priekšmetu ražošanas palielināšanas dēļ ievērojami pieaudzis iedzīvotājiem paredzamo preču daudzums. So preču tirgus fondi 1954. gadā, salīdzinot ar 1950. gadu, palielinājušies šādos apmēros: gaļas produktu — gandrīz 1,6 reizes, zivju produktu un sviesta — gandrīz 1,6 reizes, augu eļļas — gandrīz 2 reizes, kokvilnas, vilnas, līnu un zīda audumu — par 66 procentiem, mēbeļu — 2,9 reizes.

Darbaudžu materiālās labklājības celšanā milzīga nozīme ir viņu dzīvokļu apstākļu uzlabošanai. Piecgadu plānā paredzēta kapitālguldījumu palielināšanās dzīvokļu celtniecībā aptuveni divas reizes, salīdzinot ar pagājušā piecgadu. Jau piecgades četros gados šie ieguldījumi pieauguši 1,8 reizes. Četros gados pilsētās un strādnieku ciematos valsts dzīvokļu celtniecība tiks izbūvēti jauni dzīvokļi, namī 86 miljonu kvadrātmetru kopplatībā. Bez tam pilsētu un strādnieku ciematu iedzīvotāji, iegūdot personīgos līdzekļus un izmantojot valsts kredītu, uzcelt jaunas dzīvokļu mājas vairāk nekā 30 miljonu kvadrātmetru kopplatībā. Taču gūtie panākumi nevar apmierināt mūsu pieaugošās vajadzības. Komunistiskā partija un Padomju Valdība neatlaidīgi centīsies vēl vairāk uzlabot darbaudžu dzīvokļu apstākļus.

Par darbaudžu masu dzīves līmeņa celšanu liecina arī tas, ka nepārtraukti aug strādnieku un kalpotāju sociālās apdrošināšanas fondi un fondi dažādu iedzīvotāju slāņu sociālā nodrošināšanai.

Sakarā ar kolchozu sabiedriskās saimniecības vispārēju nostiprināšanos, lauksaimniecības produktu sagādes un iepirkšanas cenu paaugstināšanu, nodokļu samazināšanu un ieviešanu nodokļu un nododu parādu likvidēšanu šogad pieauguši zemnieku reālās ienākumi.

Ievērojami panākumi gūti PSRS darbaudžu kultūras līmeņa celšanā. Gadu no gada pieaug audzēkņu skaits skolās, tehniskumos un augstākajās mācību iestādēs. Sogad augstskolu pirmajos kursos uzņemts vairāk nekā 450 tūkstoši cilvēku — tas ir vislielākais uzņemto skaitls visā augstskolu pastāvēšanas laikā mūsu zemē.

Partija un Valdība nemīlīgi gādā par padomju zinātnes attīstību, par socialistiskās kultūras, literatūras un mākslas uzplaukumu, par mūsu tautas garīgo bagātību veidošanu.

Leņins mācīja, ka komunistas rodas kā tautas masu apzinīgas pārveidošanas darbības rezultāts. Socialistiskā apziņa pašņirina padomju sabiedrības gaitu uz priekšu. Tāpēc Komunistiskā partija piešķir ļoti lielu nozīmi aktīvai cīņai pret buržuāziskās ideoloģijas atliekiem, visām kapitalisma palielkām padomju cilvēku apziņā. Darbaudžu komunistiskajā audzināšanā milzīga loma ir mūsu padomju literatūrā, kas aicināta izplatīt masas komunistas idejas, parādīt labāko, progresīvo, šautīt atpaliekošo, paust tautas intereses, tās varonību, pašizlīdzību un radošo darbu. Gaidāmajam Otaram Vissavienības padomju rakstnieku kongresam, kas būs svarīgs notikums mūsu sabiedrības dzīvē, jāizvirza jauni uzdevumi, lai vēl sekmīgāk attīstītu padomju literatūru.

Partijas un Valdības politikas un lauksaimniecības tālākas attīstības, tautas materiālās labklājības un kultūras līmeņa celšanas uzdevumu sekmīga izpilde ir atkarīga no mūsu darba, no pareizas darba organizācijas, no prasmes izmantot visas mūsu spējas un iekšējās rezerves. Jāatceras, ka ne ar kādu lēmumu, lai cik labi tas būtu izstrādāts, nevar izpildīt izvirzīto uzdevumu, ja nav aktīvas, neatlaidīgas cīņas par tā realizēšanu.

Padomju tautas ar lielu gandarījumu uzņēma Partijas un Valdības pasākumus mūsu zemes ekonomikas tālākai attīstībai, atbildei uz tiem ar jaunu ražošanas kāpinājumu. Vadošā masu iniciatīvu un organizēto viņu radošo enerģiju, partijas, padomju, komjaunatnes un arodorganizāciju plašāk jāizvērs sacensība rūpniecībā un lauksaimniecībā par ražošanas plānu izpildi, par darba ražīguma celšanu un pašizmaksas pazemināšanu, par produkcijas augstu kvalitāti, neatlaidīgi jārealizē taupības režīms.

Plaši pazīstama Leņina teze, ka darba ražīgums galu galā ir pats galvenais jaunās sabiedriskās iekārtas uzvarai.

V. I. Leņins sevišķi uzsvēra darba ražīguma celšanas svarīgo lomu mūsu zemes pārejai uz komunismu.

1954. gadā, salīdzinot ar pagājušo gadu, darba ražīguma rūpniecībā pieaug apmēram par 7 procentiem, bet, salīdzinot ar 1950. gadu, — par 33 procentiem. Taču jāatgādināms, ka šāds darba ražīguma pieaugums temps ir nepietiekams. Dažās rūpniecības nozarēs, celtniecībā un lauksaimniecībā vēl pietiekami neizmanto bagātīgo tehniku, pietiekami plaši neizmanto zinātnes un tehnikas jaunākos sasniegumus, slīkti novērš trūkumus darba un ražošanas organizācijā, gausi lievi pirmrindnieku pieredzi.

Viens no lielajiem trūkumiem rūpniecības darbā ir tas, ka uzņēmumi nevienmērīgi izlaiž produkciju. Daudzas rūpniecības un fabrikas strādā neritmiski un mēneša gaitā produkciju izlaiž ļoti nevienmērīgi. Mēneša pirmajā pusē uzņēmumu darba līmenis ir ievērojami zemāks nekā mēneša otrajā pusē, un tas negatīvi ietekmē darba ražīguma pieaugumu rūpniecībā.

Partija un Valdība par svarīgāko uzdevumu rūpniecībā uzskata vienmērīgāka rūpniecības uzņēmumu darba nodrošināšanu un karas rūpniecības, fabrikas, šachtas un dzelzceļa ražošanas programmas izpildi.

Mums vēl ir daudz neražīgu izdevumu, pārāk lieli ir parvaldes aparātu uzturēšanas izdevumi, daudz ir fakti, kas liecina par nesaimniecisku, nolaidīgu izturēšanos pret tautas īpašumu, par nepareizi pareizi izlietot rezerves, kas rodas socialistiskajā ražošanā.

Noteikti jācīnās pret trūkumiem darbā, tie droši jāatklāj un jāpārbauda to novēršana, prasīgi jāpārvar jebkuras grūtības. Mūsu spēks ir tieši tajā apstākļā, ka mēs nebeidzamies atkārtot kritizēt savus trūkumus. Savu trūkumu godīgā atzīšana un savlaicīga novēršana vēl vairāk veicinās mūsu padomju iekārtas nostiprināšanos.

Socialistiskās ekonomikas tālākas attīstības uzdevumi prasa nostiprināt darba disciplīnu, ļoti stingri kontrolēt darba mērķu un patēriņa mēru, nelokāmi lietot sadales principu pēc darba un pastiprināt darbinieku materiālo ienātesību darba ražīguma celšanā un sabiedriskās saimniecības attīstībā. Līdz ar to socialistiskajai sabiedrībai sevišķi svarīga ir darba resursu pareiza sadalīšana, lai tos visvairāk koncentrētu ražošanas sfērā — fabrikās, rūpniecās, kolchozos, MTS un padomju saimniecībās. Pašlaik, kad padomju tauta risina tautas patēriņa līmeņa nemīlīgas kāpināšanas uzdevumu, ļoti svarīga nozīme ir darba ieguldījuma kāpināšanai materiālās ražošanas sfērā un darba resursu samazināšanai neražojošajā sfērā. Šai nolūkam mēs arī samazinām valsts aparātu un vienlīdzījam tā struktūru.

Ievērojot leņiniskos principus valsts vadīšanā, Partija un Valdība cenšas panākt, lai mūsu valsts aparātu būtu pēc iespējas ekonomiskāks un pieņemams iedzīvotājiem, cīnās, lai izskautu kancelejskuma, tūlītājas un citus birokratisma izpaudumus mūsu iestādēs, lai nostiprinātu visu aparātu posmu sakarus ar plašām darbaudžu masām.

Padomju valsts dibinātājs V. I. Leņins ne vienreiz vien norādīja, ka Padomju iekārtas spēks un stipruma pamats ir strādnieku šķiras un darba zemniecības savienība. Strādnieku šķiras un zemniecības nesagraujamo savienību Leņins uzskatīja par proletariāta diktatūras augstāko principu, par neizsīkstošu avotu, kur smelties visas mūsu spēkus, lai sekmīgi atrisinātu komunistiskās celtniecības uzdevumus. Partijas un Valdības pasākumi rūpniecības un lauksaimniecības tālākai attīstīšanai un tautas labklājības celšanai vēl vairāk palīdzēs nostiprināt strādnieku šķiras un zemniecības savienību, palielināt Padomju valsts ekonomisko un politisko varonību.

Oktobra socialistiskās revolūcijas lielākais ietekmējums ir daudznozaru Padomju valsts radīšana un nostiprināšana. Oktobra revolūcija atbrīvoja daudzās Krievijas tautas no nacionālajiem spaidiem, radīja apstākļus visu mūsu lielajā Dzimtenē dzīvojošo tautu ekonomiskā, politiskā un kultūras līmeņa celšanai, Partija un Padomju valsts, konsekvēnti realizējot leņiniski staliniski nacionālo politiku, panākušas visu mūsu zemes nāciju ekonomikas un kultūras augšupeju, to sakļāvušas vienotā brālīgā saimē, ko PSRS tautas sevišķi spilgti demonstrēja, atzīmējot šogad izcilu vēsturisko jubileju — 300. gadadienu kopš Ukrainas atkalapvienošanās ar Krieviju. Tie bija lieli svētki ne vien ukraiņu un krievu tautām, bet arī visām Padomju Savienības tautām, kas sakļāvušās nesagraujamā draudzībā bez proletariāta internacionālisma karoga.

Mūsu iekšējais stāvoklis ir tik stiprs kā vēl nekad. Visa Padomju tauta nelokāmi apņēmusies strādāt savas socialistiskās Dzimtenes tālākai uzplaukuma vārdā. Tautas sakļautība ar Partiju un Valdību, tās nesagraujamā morālā politiskā vienība ir kļā Padomju Savienības sekmīgā gaitā uz priekšu pa komunistiskās sabiedrības celtniecības ceļu.

Saimnieciskās un kultūras celtniecības milzīgais vēriens mūsu zemē, Komunistiskās partijas un Padomju Valdības konsekvēntie pasākumi, kas vērsti uz padomju cilvēku materiālās labklājības nemīlīgu celšanu, spilgti liecina par Padomju Savienības miermīlīgo politiku.

Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas uzvaras rezultātā pirmo reizi cilvēces vēsturē dzima valsts, kuras iekšpolitika un ārpolitika visa pilnībā kalpo tautas masu interesēm, miera un tautu drošības lietām. Šīs politikas pamatprincipi, kuros formulēti lielais Leņins, pamatojās uz atzīgu, ka iespējama socialistiskās un kapitalistiskās sistēmas līdzās pastāvēšana miera apstākļos, ja ir abpusēja vēlēšanās sadarboties, ja ir gatavība izpildīt uzņemtas saistības, ja tiek ievēroti principi par līdztiesību un neiejaukšanos citu valstu iekšējās lietās.

Starptautiskā attiecību prakse aizvadītajos 37 gados pārliecinoši parādījis, ka pilnīgi iespējama ekonomiska, politiskā un kultūras sadarbība starp valstīm ar dažādu sabiedriskā iekārtu viņu savstarpējo interešu labā. Šāda sadarbība ir pilnīgi iespējama arī turpmāk vispārējā miera stiprināšanas interesēs. Ciktāl tas atkarīgs no Padomju Savienības, tad var neapšaubīt, ka PSRS arī turpmāk attīstīs savas attiecības ar citām zemēm, pamatojoties uz minēto principu atzīšanu valstu savstarpējās attiecībās. Miera lieta tikai iegūta, ja citas valstis atbilstīgi uz šiem Padomju Savienības centieniem ar tādiem pašiem centieniem.

Cīņa par mieru un starptautisko drošību būs arī pālel Padomju Valdības ārpolitikas pamats. Mēs esam dziļi pārliecināti, ka tāda politika attīstīs ne vien Padomju Savienības un demokratisks nometnes zemju tautu interesēm, bet arī visu citu lielo un mazo valstu tautu interesēm.

LIELĀS OKTOBRA SOCIALISTISKĀS REVOLUCIJAS 37. GADADIENA

Biedra M. Z. SABUROVA referats Maskavas Padomes svinīgajā sēdē 1954. gada 6. novembrī

(Turpinājums no 1. lappuses)

Taču būtu nepareizi Padomju Savienības miera gribu uzskatīt kā tās vajuma pazīmi. Padomju valsts ir vairākkārt un ļoti pārliecinoši pierādījusi, ka tā prot aizstāvēt savas intereses un drošību. Padomju cilvēki prot, ja ir nepieciešams, aizstāvēt sevi arī ar ieročiem rokās cīņā pret jebkuru agresoru. Nav vajadzīgs minēt visiem zināmus faktus, kurus bez šaubām labi atceras ne vien mūsu draugi, bet arī mūsu naidnieki. Saja sakārā vismaz divāli šķiet dažu Amerikas Savienoto Valstu darbinieku mēģinājumi runāt ar Padomju Savienību no tā dēvētās «spēka pozīcijas». Tāda valoda nekad nav devusi panākumus attiecībā ar Padomju Savienību. Vēl vairāk nevietā tā ir tagad, kad PSRS pat pēc tās ienaidnieku atzīnāma vēl vairāk palielinājusi savus spēkus un kad kopā ar Padomju Savienību cīņā par mieru liet vislielākā Azijas valsts — Ķīnas Tautas Republika, visas tautas demokrātijas valstis, kas stingri nostājušas uz socialisma celtņceļa ceļu un kopsoli ar Padomju Savienību iet miera un progresu spēku avangardā. Jau desmit gadus pa šo ceļu sekmīgi iet Vidusēropas un Austrumēropas zemju tautas. Saja gadu desmit šīs zemes pārvērtušas līdz nepazīšanai. Jaunās iekārtas uzvarā pāvērsis Eiropas tautas demokrātijas valstīm milzīgas un agrāk nepieredzētas iespējas attīstīt ekonomiku un kultūru. Nostājušies uz socialisma celtņceļa ceļu, Polijas, Čehoslovākijas, Ungārijas, Bulgārijas, Rumānijas un Albānijas darbaļaudis guvuši lielus panākumus visās savas radošās darbības nozarēs.

Radikāli mainījies arī šo valstu ārpolitiskās pozīcijas, pieaugusi viņu loma starptautiskajā arenā. Daudzus gadus jebkurā Vidusēropas un Austrumēropas valstī bija imperialistisku lielvalstu intrigas un provokācijas objekts, un šīs lielvalstis nereti izmantoja tās par savas agresīvās politikas ieroci. Tam uz visiem laikiem darīts galā. Eiropas tautas demokrātijas valstis, kas tagad iekarājušas patiesu neatkarību, aktīvi cīnās par mieru starp tautām.

Saja gadu oktobrī Vācijas progresīvie spēki svinīgi atzīmēja pirmos piecus gadus, kopš nodibināta Vācijas Demokrātiskā Republika — patiesi demokrātiska un miermīlīga valsts. Šo ieviešanu jubileju atzīmēja ne vien Vācijā, bet arī tālu aiz tās robežiem. Tas arī saprotams, jo Vācijas Demokrātiskās Republikas nodibināšana, tās saimnieciskie un politiskie panākumi ir svarīgs faktors vācu tautas cīņā par savas vienotas, neatkarīgas, demokrātiskas, miermīlīgas valsts celtņceļu, viens no svarīgākajiem faktoriem cīņā par mieru un drošību Eiropā un visā pasaulē.

Savu piekto gadadienu sēn atzīmēja Ķīnas Tautas Republika. Brīvas un neatkarīgas Ķīnas Tautas Republikas nodibināšana bija viens no vislielākajiem notikumiem ne vien Ķīnas vēsturē, bet arī visas cilvēces vēsturē. Tas ir tās vēsturiskais fakts, kura nozīmi ir grūti novērtēt par augstu. Padomju tautā patiesu prieku izraisīja brālīgās sešsimt miljonu lielās Ķīniešu tautas vēsturiskie panākumi, tās sasniegumi tautas demokrātiskās iekārtas nodibināšanā un nostiprināšanā savā zemē. Tautas Ķīnieši leikarojumi nostiprināti ar Visķīnas tautas pārstāvju sapulces sēn pieņemto Ķīnas Tautas Republikas Konstitūciju, kas deklarē socialisma celtņceļa principus Ķīnā.

Uz visiem laikiem likvidēti Ķīniešu tautas agrākais stāvoklis, kad armēji imperialisti kopā ar pērkamajiem Ķīniešu reakcionāriem nomāca lielo tautu, liedza tai jebkādu patstāvīgu lomu starptautiskajā jautājumu izšķiršanā. Par spīti starptautiskās reakcijas un vispirms ASV agresīvo apmēru pretestībai Ķīnas Tautas Republika stingri nostājušies starptautiskajā arenā kā ista lielvalsts un varens miera faktors.

Nesaraucamas draudzības un brālīgas sadarbības saites saista visas tautas demokrātijas valstis un Padomju Savienību. PSRS socialistiskā celtņceļa ir visbagātākās pieredze.

dzes avots visām tautām, kas tagad nostājušas uz Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas pavērtā ceļa.

Varenajai demokrātijai un socialisma nometnei, kas zem saviem karogiem apvieno deviņus miljonus cilvēku, tās konsekvēntajai un nelokāmajai cīņai par mieru veiti kvēlas simpatijas un aktīvu atbalstu arvien plašākas sabiedriskās aprindas arī kapitalistiskajās valstīs. Te tieši izpaužas mūsu laika vislielākās vēsturiskās pārmaiņas, kad tautas miera lietu arvien vairāk pārņem savas rokas.

Padomju Savienības vadīto miera spēku konsekvēntu un mērķtiecīgā cīņā pēdējā laikā devusi zināmus pozitīvus rezultātus. Likvidēta bistamais kara pērķis Korejā. Sakārā ar Ziemeļas apspriedes sekmīgajiem rezultātiem izbeigta karadarbība Indokinā, kas pāvēris iespēju galīgi noregulēt Indokinā jautājumu, pienācīgi ievērojot Indokinā tautu likumīgās nacionālās intereses. Ziemeļas apspriedes panākumi uzskatāmi demonstrēja Austrumu tautu nacionālās atbrīvošanās kustības neuzvaramību, demonstrēja miera nometnes pieaugošo spēku, parādīja, cik efektīva metode ir diplomātiskās sarunas strīdīgos starptautiskos jautājumos.

Pēdējā laikā ievērojami paplašinājies un joprojām paplašinās PSRS ekonomiskie un kultūras sakari ar citām valstīm, kas bez šaubām veicina visas starptautiskās situācijas normalizēšanos.

Pēdējā laikā uzlabojusies mūsu zemes attiecības ar Dienvidslāviju. Noversti daži šķēršļi, kas kavēja PSRS un Dienvidslāvijas attiecību normalizēšanos, veikti pasākumi, lai atjaunotu tirdzniecību un organizētu sakarus kultūras un citos jautājumos. Dienvidslāvijas valdība izteikusi gatavību sekmēt attiecību uzlabošanu ar Padomju Savienību. Kas attiecas uz Padomju Valdību, tad tā uzskata, ka abu valstu tautu intereses ir lietderīgi izmantot visas iespējas, lai nodibinātu normalus un draudzīgus sakarus. Ķīdās un nelabvēlības izpausmes, kas pēdējos gados bija vērojamas starp mūsu valstīm, ir izdevīgas tikai PSR Savienības un Dienvidslāvijas ienaidniekiem, miera ienaidniekiem. Un otrādi, Padomju Savienības un Dienvidslāvijas tautu sadarbība un patiesā draudzība pilnīgi atbilst ne vien mūsu valstu interesēm, bet arī visas pasaules miera interesēm. Padomju Valdība no savas puses arī turpmāk visnotaļ sekmēs Padomju Savienības un Dienvidslāvijas attiecību pilnīgu normalizēšanos, mūsu tautu un brālīgo Dienvidslāvijas tautu senās draudzības nostiprināšanos, un cer, ka šai ziņā Dienvidslāvija pilnīgi izpauzīs tās centienus.

Pazīstamo Padomju Valdības tezi, ka strīdīgos starptautiskos jautājumus var un vajag atrisināt, pamatojoties uz vienošanās starp ieinteresētajām valstīm, tālākas miera nostiprināšanas un tautu brīvības attīstības nodrošināšanas intereses, arvien vairāk izprot un atbalsta dažādu valstu plašās sabiedriskās aprindās.

Panākumus, kas gūti starptautiskā saspīlējuma mazināšanā, visas pasaules tautas uzņemas ar milzīgu gandarījumu, tie deva viņām vēl lielāku pārliecību par saviem spēkiem un savām spējām nepieļaut jaunu karu, nosargāt mieru.

Padomju tautu ir pārliecināti, ka ne tuvu vēl nav izmantotas visas iespējas mazināt starptautisko saspīlējumu, ka šai ziņā ir izdarīti tikai pirmie soļi. Līdz ar to mēs pilnīgi apzināmes, ka šajā ceļā ir nepietīri šķēršļi, ko rada dažu lielvalstu agresīvās aprindas. Šīs aprindas piekopi arvien jaunus manevrus, lai traucētu starptautiskā saspīlējuma tālāku mazināšanos, joprojām izveido militārus grupējumus, kas vērsti pret Padomju Savienību un tautas demokrātijas valstīm. Šādi grupējumi tiek radīti Eiropā, Āzijā un citos pasaules rajonos, pie kam to izveidošanai vienmēr seko arvien jaunu ASV bazu ierīkošana citu valstu teritorijās, kas atrodas daudzu tūkstošu kilometru no Savienoto Valstu robežām.

Miera nostiprināšanas intereses pašlaik izvirza kā vienu no svarīgākajiem un aktuālākajiem uzdevumiem bruņojuma

samazināšanu un atomu un ūdeņraža ieroču aizliegumu. Šo uzdevumu atrisināšana dotu iespēju ievērojami samazināt militāros izdevumus, samazināt nodokļu slogu, kas ar visu savu smagumu gulstas uz darbaļaudu pleciem. Tas neapšaubāmi radikāli uzlabotu visu starptautisko situāciju.

Atomenerģijas iegūšana un izmantošana ir cilvēces ģenija dižs sasniegums, kas paver milzīgas perspektīvas sabiedrības ražošanas spēku tālāka attīstībai. Taču nav nolēpums, ka dažu valstu ietekmīgas aprindas grib atomenerģijai likt kalpot kara plānēm. Tautu vitālās intereses prasa, lai uz vislielāko nolēgtu atomenerģijas izmantošanu postīšanas un cilvēku masveida iznīcināšanas nolūkos, lai šo vareno dabas spēku lietotu vienīgi jauncelms intereses, cilvēces progresu intereses. Kā zināms, padomju zinātne jau ir guvusi ievērojamus panākumus atomenerģijas izmantošanā miera nolūkos; Padomju Savienībā jau darbojas atom-elektrostacijas.

Padomju Savienība nemazina savas pūles cīņā par atom-ieroci aizliegšanu. Tieši sakarā ar šo Padomju Savienības nostāju ir projekts, ko Ģenerālās Asamblejas izskatīšanai iesniegusi padomju delegācija Apvienoto Nāciju Organizācijā attiecībā uz starptautiskās konvencijas (līguma) pamatprincipiem par atomu, ūdeņraža un citu masveida iznīcināšanas ieroci aizliegumu, izslēdzot tos no valstu bruņojuma, par bruņojumu ievērojamo samazināšanu un starptautiskās kontroles nodibināšanu pār šo lēmumu realizēšanu. Padomju Savienības priekšlikums paredz konkrētus, praktiskus pasākumus šo jautājumu atrisināšanai.

Mēs ar gandarījumu varam atzīmēt, ka šo jauno Padomju Savienības priekšlikumu visplašākās pasaules sabiedrības aprindās uzņemas labvēlīgi. Taču līdz ar to nevar neat-ziņ, ka pašlaik ar paziņojumiem vien par Padomju Valdības jaunāku priekšlikuma svarīgumu nepietiek. Vajadzīga noteiktā un aktīvā cīņā pret mēģinājumiem radīt jaunu strupceļu šo jautājumu atrisināšanā, mērķīgi radīt šķēršļus ceļā uz vienošanās un mēģināt neļaut to, kas tuvinā valstu nostāju sarunās par šiem svarīgajiem jautājumiem.

Tāpat nevar noliegt runāt par atbrūnošanos un tai pašā laikā pāvērt durvis revanšistiskajiem spēkiem Rietumvācijā, atjaunojot vācu militarismu. Eiropas tautas vēl atceras hitleriešu asinainās kundzības laiku.

Nesenās pagātnes faktu gaismā militarisma atjaunošanas piekritēju Rietumvācijā var izraisīt tikai plašu sabiedrības apmēru sašutumu. Šai sakarā nevar pāriet garām lēmumiem Vācijas jautājumā, kas pieņemti Rietumvāliu Londonas un Parīzes separātajās apspriedēs.

ASV, Anglijas un Francijas valdības, nevērojot kopīgi ar Padomju Savienību uzņemtas saistības nepieļaut vācu militarisma atjaunošanu un ignorējot tautu miera gribu, nolēgušas ar Rietumvācijas militaristiem un revanšistiem separātu nolīgumu par varmācība (armijas) atjaunošanu Rietumvācijā. Parīzes vienošanās par Rietumvācijas remilitarizāciju sākumā paredz radīt Rietumvācijas armiju ar pusmiljonu vīru. Bet jau tagad Bonnas valdība neslēpj savus nodomus organizēt daudz vairāk korpusu un divīziju, nekā paredzēti Parīzes vienošanās aktos.

Rietumvācijas bruņošanās vajadzībām jau tiek pielāgota tās rūpniecība, tai skaitā Rūras kara rūpniecība, tās pašas Rūras, kurā bija hitleriešu Vācijas kara arsenāls. Nav nejausība, ka Rietumvācijā pārplūdināta ar militaristisku un fašistisku literatūru, kas atklāti propagandē jaunu karu pret Vācijas kaimiņvalstīm Eiropā. Tur arvien lielāku ietekmi gūst tie paši lauks, kas vēl vakar organizēja hitleriešu agresiju pret Franciju, Poliju, Čehoslovākiju, Padomju Savienību un citām miermīlīgajām valstīm.

Tādējādi Londonas un Parīzes lēmumi veld uz Rietumvācijas pārvešanu par militaristisku valsti. Nedrīkst neļāvērot arī to, ka saskaņā ar Parīzes vienošanās aktiem Rietumvā-

cijas armijai būs iespējams bruņoties arī ar atomieročiem. Bez tam šīs vienošanās tieši paredz, ka Rietumvācijā tiks izvērti atomenerģijas pētīšanas darbi.

Rietumēropas kapitalistisko zemju valdības, acīm redzot, atzīmst, ka Rietumvācijas apbruņošana rada vislielākās briesmas Eiropas tautām un visai cilvēcei, jo militaristiski noskaņoto Rietumvācijas valdošo aprindu rīcībā līdztekus citiem bruņojumu veidiem drīzā laikā būs arī atom-ieroci, kurus tās bez šaubām mēģinās izmantot savos revanšistiskajos, agresīvajos nolūkos.

Daži tuvdzīgi Rietumēropas politiski propagandē āplāmo tezi par to, it kā pēc Londonas un Parīzes vienošanās ratifikācijas uzlabosies izredzes panākt četru lielvalstu vienošanās Vācijas jautājumā. Bet tikai naīvi laudis var ticēt šādiem apgalvojumiem. Istenībā Parīzes un Londonas vienošanās ratifikācija un realizēšana radīs jaunus šķēršļus ceļā uz vienošanos Vācijas jautājumā, padziļinās pašreizējo Vācijas sašķeltību un uz ilgām gadiem atstās vācu nāciju sašķeltu.

Eiropas miera intereses, kā arī pašas vācu tautas intereses prasa nekavējoties atjaunot Vācijas vienību uz miera un demokrātijas pamatiem un radīt kolektīvās drošības sistemu Eiropā. Šīs intereses prasa izvērtēt Eiropā kolektīvās drošības sistemu un nevis organizēt noslēgtus militārus grupējumus ar remilitarizētās Rietumvācijas piedalīšanos. Šāda drošības sistēma, kas tiktu radīta, pamatojoties uz visu Eiropas valstu kopīgām pūlēm, atbilst tautu vitālajām interesēm, jo miera saglabāšanai Eiropā būtu izšķiroša nozīme vispārējā miera uzturēšanā.

Padomju cilvēki cieši pārliecināti, ka dzīves pārbaudījumu var izturēt tikai tās vienas vai otras starptautiskās problēmas atrisinājumus, kur saprātīgi ievērotas pasaulē noteiktās vēsturiskās pārmaiņas. Mēs uzskatām, ka tieši pamatojoties uz šo principu, kas ir pieņemams un izdevīgs visām zemēm neatkarīgi no to sabiedriskās sistēmas, jāizņem heno-regulētās starptautiskās problēmas, tai skaitā Eiropas un Āzijas problēmas.

Biedrī! Jo ilgāks laiks mūs šķir no Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas, jo pilnīgāk un vispusīgāk redzama tās gigantiskā pārveidojošā ietekme visas cilvēces vēsturiskajos likteņos.

Padomju valsts slavenā trīdesmit septiņu gadu vēsture ar neatvairāmu spēku parādījis socialisma nesalīdzināmo pārākumu pār kapitalismu un ir īsts Marksas-Engelsa-Leņina-Stalina visu uzvarošās mācības triumsfs.

Mūsu ceļš ir pareizs. Un nav pasaulē tāda spēka, kas varētu apturēt mūsu nemīlīgo gaitu uz priekšu. Pa ceļu, ko pāvēris Lielās Oktobra, kopā ar mums soļo brālīgā Ķīniešu tauta un Eiropas un Āzijas tautas demokrātijas valstu daudzu miljonu tautas masas. Mūsu kopējai cīņai par mieru, demokrātijai un socialismu kvēli simpatizē visa progresīvā cilvēce.

Padomju tauta dibināti lepojas ar savu dižo vēsturisko misiju un ir pilna apņēmības pārvarēt visus šķēršļus, kas stāv tās ceļā, gūt jaunus un atkal jaunus panākumus socialisma celtņceļā.

Lai dzīvo Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas uzvarām vainagotais karogs!

Lai dzīvo dižā padomju tauta — visas progresīvās cilvēces cīņas avangards!

Lai dzīvo Padomju Savienības Komunistiskā partija, kas droši ved mūsu zemi uz priekšu, uz komunismu!

Lai dzīvo miers starp tautām! (Vetrāni, līgi nerimstoši aplausi. Visi pieceļas. Zālē atskan saucieni: «Lai dzīvo Padomju Savienības Komunistiskā partija!», «Ural!»).

PSR SAVIENĪBAS AIZSARDZĪBAS MINISTRA PAVĒLE

1954. gada 7. novembrī

Nr. 187

Maskavā

Biedri kareivji un matroži, seržanti un staršinas! Biedri virsnieki, ģenerāļi un admirāļi! Šodien padomju tautu un kopā ar to mūsu varonīgā Armija un Jūras Kara Flote svin Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas 37. gadadienu.

So vēsturisko dienu mūsu Dzimtenes darbaļaudis sagaida kā vienmēr ar jauniem sasniegumiem tautas saimniecības, zinātnes un kultūras attīstībā. Sekmīgi tiek izpildīti rūpnieciskās ražošanas valsts plāni. Pa augšupejas ceļu attīstās visas socialistiskās lauksaimniecības nozares. Uz ekonomikas nemītīgā pieauguma pamata ceļas padomju ļaužu materiālā labklājība.

Pateicoties Komunistiskās partijas Centrālās Komitejas un Padomju valdības nemīlīgajai gādībai, mūsu Bruņotie spēki apgādāti ar moderniem ieročiem un kaujas tehniku. Sauszemes karaspēka, aviācijas un Jūras Kara Flotes personālsastāvs guvis jaunus panākumus militārās mākas un savas kaujas gatavības celšanā.

Aizvadītajā gadā notikusi miera, demokrātijas un socialisma nometnes spēku tālāka un nopietna nostiprināšanās. Vēl ciešākā kļuvusi Padomju Savienības, Ķīnas Tautas Republikas un visu tautas demokrātijas valstu brālīgā draudzība.

Būdamā uzticīgā Oktobra revolūcijas proklamētajiem miera principiem, Padomju Savienība konsekvēnti un neatlaidīgi piekopi starptautiskā saspīlējuma vājināšanas politiku, sadarbības un lietisku sakaru attīstības politiku ar visām valstīm.

Citāda ir vadošo kapitalistisko zemju politika. To politikas pamatā joprojām ir gatavošanās jaunam karam, agresīvu militāru bloku organizēšana, drudzainā bruņošanās, naida un nesatības kurlināšana starp tautām.

Savas socialistiskās Dzimtenes drošības interesēs mums arī turpmāk jābūt ļoti modriem, jāceļ visu ieroču šķiru militārā un politiskā sagatavotība un neatlaidīgi jāstiprina mūsu Bruņoto spēku varēnība, lai mēs vienmēr būtu gatavi dot enerģisku pretsparu jebkuram agresoram.

Apsveicu Armijas un Flotes personālsastāvu visas tautas svētkos un novēlu visiem karavīriem tālākus panākumus kaujas tehnikas apgušanā, kaujas gatavības celšanā un militārās disciplīnas stiprināšanā.

Atzīmējot Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas 37. gadadienu, pavēlu:

Sodien, 7. novembrī, mūsu Dzimtenes galvaspilsētā — Maskavā, savienoto republiku galvaspilsētās, kā arī Kaļiņingradā, Ljovā, Čabarovskā, Vladivostokā un pilsētās varonēs: Leņingradā, Stāļingradā, Sevastopolē un Odesā — salūtet ar divdesmit artilērijas zāvēm.

Lai dzīvo mūsu varens Dzimtene — Padomju Socialistisko Republiku Savienība!

Lai dzīvo lielā padomju tauta un tās slavenie Bruņotie spēki!

Lai dzīvo mīļotā Padomju valdība!

Slava gudrajai Padomju Savienības Komunistiskajai partijai!

PSR Savienības Aizsardzības Ministrs
Padomju Savienības Maršals N. A. BULGANINS

Svinīga sēde Rīgā

Latvijas PSR Valsts operas un baleta teātris greznots sarkanajiem karogiem un transparentiem. Vakar sēd notika Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas 37. gadadienas vērtīgā svinīga sēde, kurā pulcējās Rīgas pilsētas Darbaļaudu deputātu padome un partijas pilsētas komiteja kopā ar sabiedrisko organizāciju un Padomju Armijas pārstāvjiem.

Svinīgās sēdes prezidija — Latvijas KP CK sekretārs b. J. Kalnberziņš, Latvijas PSR Ministru Padomes Priekšsēdētājs b. V. Lācis, Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija Priekšsēdētāja vietnieki bb. O. Auguste un E. Ameriks, Latvijas KP CK sekretāri bb. V. Krūmiņš, A. Peļše un N. Bisenieks, Latvijas arādbiedrību republikāniskās padomes priekšsēdētājs b. K. Voltmanis, Latvijas LKJS CK sekretārs b. E. Bēmanis, partijas Rīgas pilsētas komitejas sekretārs b. P. Sokolovs, Rīgas pilsētas izpilddomnieks priekšsēdētājs b. V. Lēcis, ministri, ģenerāļi, izcili ražošanas pirmrednieki novatori, zinātnes un kultūras darbinieki, Padomju Latvijas galvaspilsētas rajonu partijas un padomju organizāciju pārstāvji.

Par Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas 37. gadadienu referēja Latvijas KP CK sekretārs b. A. Peļše.

Pēc svinīgās sēdes notika plašs svētku koncerts.

(LTA)

Bruno Saulītis

Vienā solī

Kur tauru skaņās virmo
Gaīšs lielo svētku prieks,
Iet vīrs, kam sarmu pirmo
Met matos gadu sniegs.

Ar sātu karodziņu
Zēns tētim līdzī trauc,
Un drīz vien abus vīpus
Jau apņēmu ļaužu daudz.

Mēs kādreiz veci kļūsim,
Bet dzīve tālāk stels,
Un to, ko nepagūsim,
Si jaunā audze veiks.

Ojars Vācietis

Vēstevam

Tu zini, ko jūt sirds, kad tu dzen vagu,
Bet tavus sētos kviešus saimnieks kul,
Līdz beidzot kaut kāds necilvēcis
smagums

Uz taviem nogurušiem pleciem gul,
Nē, tevi nesalauza tikai vecums,
Jo katru vecumu dzēs mūsu dienu prieks,
Bet tavus dzīvē salikušos plecus
Nekas nekad vairs taisnūs neliks.

Tos lauzā nolādētās Vulfas rījas,
Ko noārdītā dēls un mazdēls tavs,
Un no tās elles, kas tur kādreiz bija,
Pat akmeņa uz akmeņa vairs nav.

Nav kalpu gala nokvēpušo slēnu,
Un zemās slājas nevar plecus spiest,
Ar savām asinīm mēs pirkām dienu —
Nekādam spēkam nakti neatgriezti!

Pilst ļaužu straume plata,
Veļš karogs šalc lēns,
Sen nozūduši skatām
Kā sirmās vīrs, tā zēns.

Skan iela pārpildīta,
Un taures, taures dzied:
Ir labi, ka šai rītā
Ar tēvēm dēli iet!

Tu zīmas nav, kur trako marša pall,
Un tev var salikusi pleci būt,
Bet krūtīs sirds tev nevar vāca palikt,
Tā šodien visu dzird un visu jūt:

Ka kungli tur, gar okeana malu,
Par noārdītām rījām zobus griež,
Bet mums ir svētki, mierīgs svētku salats
Pār Rīgu klepījam prieka zvālgzēns svež.

Par baroniem, gan pelēkiem, gan melniem,
Lai stāsta pasakas, tiem vieta tur,
Brāž jauna dzīve pāri vecās pelniem,
Un to nekāda vara neaiztur!

Lai zobus griež kaut kādi kungli sveši,
Lai kādu vīpi savu dziesmu dzied —
Nav apturami rīta padebeši,
Nav apturama saule — viņa iet un lēti

MASKAVA, KREMLIS

LIELIE DARBI

Augstu pār Ciekurkalna namiem un Kīšezera priedēm paceļas Rīgas termiskās elektrocentrāles varenais dūmenis un galvenais korpus. Uz tā sienas jau iztēlams saredzams miera balodis un uzraksts «Pasaulei — mieru».

Galvenajā korpusā, kura tilpums ir 165 tūkstoši kubikmetru, izvietota katlu telpa, turbinu zāle, bunkuru galerija, strāvas sadales ierīces, darbnīcas un citi darba iekārti.

Priekšvētku dienās šeit valdīja liela rosme. Pilnā sparā ritēja montāžas darbi, ko atsevišķos iecirkņos veica trijās maiņās. Turbinu zālē novietota pirmā turbina. Tajā jau pilnā darba kārtībā. Pabeigta arī generatora montāža. Izlikta caurules, uzstādīti un izmēģināti vairāki filtri, ko veica bb. Sjomina un Beithonova brigādes. Turpinās elektromontāžas darbi galvenās vadības pulst un strāvas galvenās sadales ierīces telpās, sprieguma paaugstināšanas apakšstacijā, kabeļu tuneļos un citur.

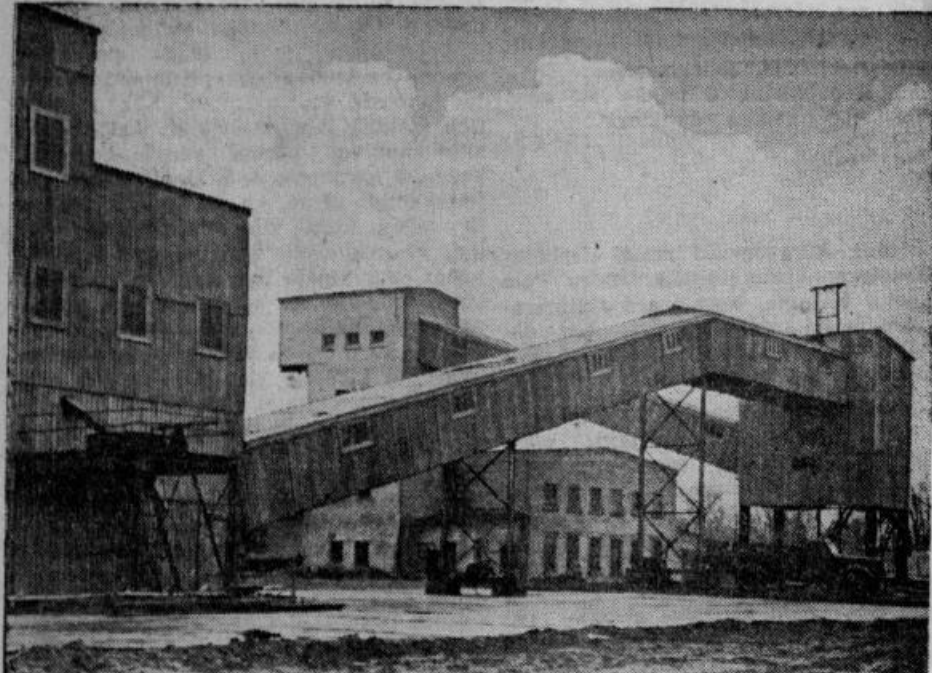
Mūrnieku brigādes sekmīgi strādāja pie katlu apmūrešanas. Republikas labākā mūrnieka b. Uļaseviča vadītā brigāde strādāja pie estakades būves. Pirmindas kolektīva oktobra uzdevumu veica par 140 procentiem.

Visos iecirkņos, kur vien tas iespējams, vienlaikus strādā celtnieki, montētāji un elektrīki.

Drīz sāks kopt liela dūmenis un griezties pirmā turbina.

Attēla: Rīgas TEC galvenais korpus.

Z. Legzdina foto

Svētku priekšvakarā Rīgā pabeigta saliekamo dzelzsbetona detaļu un konstrukciju rūpnīcas būvniecība, kas ir liels ieguvums mūsu republikas celtniekiem.

Jauņa rūpnīca mūsu celtniekiem gadā dos 10—12 tūkstoš kubikmetru dzelzsbetona produkcijas. Rūpnīca izgatavos pilnīgi gatavus veselus trepju maršus, dzelzsbetona pājus ēku pamatiem, kā arī jumtu seguma plātnes rūpnīcu ēkām.

Visi darba procesi rūpnīcā mehanizēti un atbilst jaunākajām tehniskajām prasībām. Piemēram, akmens šķembu, cementa un grants padošanu 18 metru augstam uz apstrādes bunkuru apkalpo tikai viens cilvēks.

Rūpnīcā ierīkotas arī puslīnē telpas, duša un gērbtuve strādnieku vajadzībām. Bez tam uzskaita divu dzīvojamu namu celtniecība rūpnīcas strādniekiem.

Attēla: daļa no saliekamo dzelzsbetona detaļu un konstrukciju rūpnīcas ēkām.

Z. Legzdina foto

Pirms dažām dienām LPSR Lauksaimniecības ministrijas Kapitalās celtniecības galvenās pārvaldes komisija pēdējo Līpājas mašīnu un traktoru stacijas jaunbūvēto kompleksu, kurā ietilpst 19 ēkas, tajā skaitā kopmītne 50 cilvēkiem, naftas bāze, divas traktoru garāžas, divas kombainu novietnes, katlu māja un ūdensvada tēkarta. Līdz gada beigām celtnieki apņēmušies pabeigt vēl divus astoņu dzīvokļu namus, pirti, kā arī garāžu 15 mašīnām. MTS komplekss uzbūvēts pēc arhitektes J. Sternas projekta.

Pēc šā projekta tiek celti arī Daugavpils un Oktobra mašīnu un traktoru staciju kompleksi, kuru celtniecība strauji tuvojas noslēgumam.

Skrundas MTS uzbūvējuši divas traktoru garāžas, divas lauksaimniecības mašīnu novietnes, vienu šūni kombainiem, kā arī 4 dzīvojamās mājas.

Attēla: Oktobra MTS būvlaukumā rok siltuma trasi MTS cēlmatam.

V. Jaunzema foto

Fricis Roždārzs — jubilars

Sodien aprit 75 gadi vienam no mūsu vecākajiem māksliniekiem — gleznotājam Fricim Roždārzam.

Fricis Roždārzs dzimis 1879. gadā strādnieku ģimenē Rīgā. Jau agrā jaunībā F. Roždārzs aktīvi piedalījās strādnieku revolucionarajā kustībā.

Pēc 1905. gada revolūcijas Roždārzs emigrēja uz ārzemēm, kur viņš ieguva māksliniecisko izglītību zīmēšanā un glezniecībā. Savu jaunradi mākslinieks Roždārzs vēlti galvenokārt vēsturiski revolucionarai tematikai, radīdams virkni darbu, kas atspoguļo 1905. gada revolūciju Latvijā. Arī buržuāziskās Latvijas gados, strādādam kā gleznotājs, Roždārzs palika aktīvs cīnītājs par savas tautas labāku nākotni un tika vairākkārt apcietināts.

Gleznieciskā valoda vecajam meistaram ir īpatnēja un ļoti raksturīga, viņa mākslinieciskā meistarija sasniedzusi augstu līmeni. Mākslinieks Roždārzs ir ierakstījis neizdzēšamas lappuses latviešu realistiskās un demokrātiskās mākslas vēsturē. J. B.

TAUTAS DEMOKRATIJAS VALSTIS

Bulgarijā

Bulgārijas darbaļaudis lielā pacīlātībā sagaidīja Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas 37. gadadienu. Desmitiem uzņēmumu šajās dienās ziņoja par savu ražošanas plānu pirmstermiņa izpildi. Par godu Lielai Oktobra 37. gadadienai Bulgārijas ķīmiskās rūpniecības pirmdzimtais — Stajna vārdā nosauktais ķīmiskais kombināts Dimitrovgarādas pilsētā izpildījis oktobra uzdevumu par 114 procentiem. Kombināta kolektīvs pirms termiņa izpildījis otrās piegādes plānu slāpekļa mēslojuma ražošanā. Gada programmu pirms termiņa izpildījuši fabrika «Zobras», kas atrodas netālu no Sofijas, konservu kombināts «Slavjanka» Burgasas pilsētā un vairāki citi uzņēmumi.

Ungarijā

Pirms Ungārijas atbrīvošanas gandrīz puse visas apstrādājamās zemes Vespremas komitāta (apgabalā) piederēja zemes magnātiem un baznīcām.

Tautas varas realizētās agrārās reformas rezultātā 20 tūkstoš komitāta zemiņu saņēma zeml. Tagad šeit ir 11 mašīnu un traktoru stacijas ar 400 traktoriem. Desmit gados pēc atbrīvošanas komitāta izveidoti vairāki lieli uzņēmumi — Inotās elektrostacija «7. novembris», alumīnija rūpnīca, Alkajas elektrostacija utt. Paplašinātas un rekonstruētas ogļu šahtas. Varpalotas, Alkajas un Zircas ciemi pārvērtušies par labiekārtotām pilsētām. Šeit uzceltas jaunas dzīvojamās mājas, ogrādiem, skolām, klubiem un ambulanču. Komitāta darbojas trīs tuberkulozes dispensāri, Balatona ezera krastā atrodas desmitiem atpūtas namu, kuros tūkstošiem darbaļaudu pavada savu atvaļinājumu.

Latvijas Padomju komponistu savienībā

31. oktobrī Latvijas Valsts universitātes aulā notika komponistu jaunrades sanāksme, kurā noklausījās Jēkaba Mediņa ērģelkoncertu. Tas ir pirmais ērģelkoncerts latviešu padomju muzikālā literatūrā.

Autors paskaidroja, ka darbs ir programmatiskais, vēltis Latgalei. Koncertam 3 daļas: I daļa tēlo trausmes pilnās Lielās Tēvijas kara dienas, II daļa vēltita varoņiem, kas nepārnāca, III daļa tēlo darba rosmi pēc izcīnītās uzvaras.

Referents Jānis Keptiis un pārējie komponisti Mediņa ērģelkoncertu atzina par ļoti vērtīgu, nozīmīgu darbu.

Koncerts savijpo ar savu siltumu un izteiksmes bagātību. Emocionāli sevišķi spēcīga ir koncerta I un II daļa. Autoram vēl jāpiestrādā pie finala, radot spēcīgāku, iespaidīgāku un spožāku koncerta noslēgumu.

Koncertu atskaņoja ērģelniece Viļa Vismane un stīgu orķestris. Diriģēja Leonīds Vigners.

Pārūnās piedalījās A. Skulte, N. Grīnfelds, Jēk. Vitoliņš, N. Zolotoss u. c.

ŠONEDĒĻ

Sodien Mākslas darbinieku namā Latvijas Padomju mākslinieku savienības un kombināta «Māksla» rīkotais Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas 37. gadadienai vēltitais vakars. Sākums plkst. 19.

11. novembrī LPU līdējā aulā prof. P. Galenka publiska lekcija «Zinātne un reliģija». Lekciju papildinās diapozitīvu demonstrējumi. Pēc lekcijas kinofilmā «Pie dzīvības avotiem». Sākums plkst. 19.

12. novembrī Latvijas Padomju mākslinieku savienībā lekcija par starptautisko stāvokli. Lektors M. Vulfsons. Sākums plkst. 19.

Latvijas PSR Centrālās valsts vēstures muzejs un izstāde «Latvijas PSR saimniecības un kultūras uzplaukums» šodien slēgti, bet atvērti 8. un 9. novembrī no plkst. 11 līdz 17.

Ekskursijas pietiekamas pa telefoniem 24202 un 23004.

Eizenhauera — Dallesa partijas sakāve

Slims žurnālā «Times» burtiski paziņoja: «Savienotās Valstis pašreiz ir tikpat «populāras» Eiropā kā hitleriskā Vācijā 1939. gadā, un, ja nenotiks radikāls lūzums, stāvoklis var mainīties tikai uz sliktu pusē». Demokrāti aicināja vēlētajus būt realistiem un saprast, ka «arī krieviem ir bēdprāža bumba, kura ir parocīgāka nekā mūšējā, jo sver mazāk nekā 78 tonnas un eksplodē ar lielāku spēku», ka arī «savienības var izjukt», ka tas notika ar EAA, ka mieru var saglabāt «ne tikai spēka, bet arī sarunu ceļā».

Šāda demokrātu taktika piespieda arī republikāņu pastiprināt savas propagandas mērķmīlīgo raksturu. Nosodot dažu senatoru kareivīgās kļaidas, Eizenhauers steldzās paziņot, ka «nosodāmi tie, kuri uzstājas par preventīvu karu pret komunistiem». Eizenhauers apgalvoja, ka «Arzemu operāciju pārvalde piešķir lielu nozīmi starptautiskās drošības ekonomiskajām problēmām». Republikāņu administrācija ierobežoja «aizliegto preču sarakstu» (runa ir par precēm, ko pēc Betea likuma nedrīkst pārdot «komunistiskām valstīm») un dažas dienas pirms vēlēšanām paziņoja, ka iesniegusi jaunus priekšlikumus Padomju Savienībai par atomenerģijas miermīlīgas izmantošanas darbu koordinēšanu abās zemēs.

Tātad abas valdības buržuāziskās partijas vēlēšanās izjāga ar mērķmīlīgu lozungiem arpolitiskā. Abas tās izvirzīja priekšplānā ideju par divu sistemu mierīgas koeksistences iespēju, ko vēl pavisam nesen viena no ASV senāta komisijām bija pasludinājusi par «komunistu pasacību». Ja ārpolitikas programā abas partijas sacentās miermīlības maskarādē, tad iekšpolitiskajā platformā tās cīnījās par ierakstītu vārdi par visām ekonomiskām likstām, kādas atgādājis ASV kapitalistiskās ekonomikas virpulī. Demokrāti vis-

pirmā kārtā te izmantoja plašo vēlētajū masu augošo nemieru par ekonomiskā stāvokļa krasu pasliktināšanos, ražošanas saūrināšanu, fašistisko likumdošanu, kurā — pēc demokrātu vārdiem — valnīga vienīgi Džozefa Makartija komisija. Demokrātu prese norādīja, ka no 1953. gada līdz 1954. gadam bezdarbnieku skaits ASV pieaudzis par 2 miljoniem. Darbu zaudējuši 12 procentiem, strādnieku algu darbināto strādnieku, 13 procentu ogļraču, 5 procentu transporta strādnieku. Taj pašā laikā ražošana ASV saūrinājusies par 10 procentiem, strādnieku algu fonds samazinājies par 12 procentiem. Bezdarbnieku kopskaits pārsniedz 5 miljonus. «Valnīgi republikāņi», — pasludināja demokrāti, «Ja būtu bijuši pie varas demokrāti, stāvoklis būtu nesalīdzināmi sliktāks», — atbildēja republikāņi, kuri atkārtoti Eizenhauera lozungu: mēs izglābām valsti no krīzes!

Tātad republikāņu apgalvojums, ka viņi izglābusi (l) valsti no krīzes, no «komunistiskās sazvērestības» (l) un no kara (l). Demokrāti, turpretim, deklarēja, ka republikāņi iegribuši valsti ekonomiskās depresijas valgos, devuši vāju makartismam kā fašisma paveidam un zaudējuši svarīgas ārpolitiskās pozīcijas, piekopot pārkāpniecīgu kursu starptautiskajā arenā.

2. novembrī miljoniem amerikāņu, šā vārdu dueļa apdullināti, devās pie urnām. Agri no rīta viņi saņēma 80.000.000 laikrakstu eksemplāru, kas atbalstīja republikāņu, un 20.000.000, kas atbalstīja demokrātu. Televīzijas pārraide uzstājās pats ASV prezidents, kas, sežot savās mājās pie brokastu galda, aicināja tautu balsot par republikāņiem, «lai valdība netraucētu varētu turpināt savu darbu».

Tomēr jau 2. novembra pēcpusdienā noskaidrojās, ka amerikāņu vēlētajū nebija uzklauzījusi Eizenhauera alcinājumu. Republikāņi zaudēja vēlēšanās 34 mandatus pārstāvju palātā un divus — senātā. Ar to demokrātu partija ieguvis vairākus kongresā. Ipaša nozīme demokrātu vairākumam senātā (ne velti vēl tagad republikāņi pieprasījuši pārskatīt balstis), jo te viņi legds tagad iespējams vadīt 14 komisijas, kuru kompetencē ietilpst ārlietas, bruņošana, iekšpolitika utt. Priekšsēdētāja vieta būs jāatstāj tādēļ republikāņu senatoriem — kā Vailijs, Nolands, Makartijs, kas kļuvuši bēdīgi slaveni ar saviem hitleriskajiem alcinājumiem, «kur vien iespējams, iznīcināt pasaules komunismu». Vēlēšanas pilnīgi izgāzies republikāņu partijas politiskās komitejas priekšsēdētājs senātā Fergusons. Demokrāti guvuši panākumus arī štatu gubernatoru vēlēšanās. Pēc iepriekšējām ziņām, tie ieguvis gubernatora amatus 20 štatos, to vidū Ņujorkā, Pensilvānijā un citos.

Demokrātu uzvara vēlēšanās vērtējama, vispirms, kā pašreizējās valdības partijas nopietna sakāve, kā vēlētajū masu vienīgais iespējams protests pret Eizenhauera valdības fašistisko iekšpolitiku un agresīvi reakcionāro ārpolitiku. Miljoni amerikāņu, atsoties balsot par pašreizējās Eizenhauera — Dallesa valdības partiju, līdz ar to arī nosodīja tās piekopto politiku.

Neraugoties uz priekšvēlēšanu demagoģiju un teroru, amerikāņu tautas vairākums demonstrēja šajās vēlēšanās, ka tas neatbaida Baltā nama melno kursu, kas nāvē pretim visas pasaules tautu un to vidū arī amerikāņu tautas dzīvības interesēm.

Literāts

JAUNAIS

LPSR Valsts latviešu un krievu mākslas muzejā atklāta Latvijas — padomju mākslinieku darbu rudens izstāde. Šajā izstādē piedalās 115 mākslinieku ar 303 darbiem, to skaitā 115 gleznas, 25 skulptūras, 79 lietiskās mākslas priekšmeti un 84 grafikas darbi.

Attēla: izstādes atklāšanas aina.

J. Lercha foto

Vakar pulksten septiņos vakarā Rīgas televīzijas centra darbinieki ieslēdza sarežģītu un gudru aparātu — eterā aizlidoja kinofilmā «Mājup ar uzvaru» kadri. Šodien septiņos vakarā raidīs kinofilmu «Tālās jūras brauciens». Tā uzskaitis darbību ceturtās televīzijas centrs Padomju Savienībā. Lai gan tās ir tikai izmēģinājuma pārraides, kas domātas galvenokārt televīzijas iekārtas galīgajai pārbaudei, taču var jau runāt par rīdzinieku jaunu sasniegumu.

Kopā ar rīdziniekiem šodien priecājas arī Kaļiņas fedzīvotāji: viņi tāpat pirmo reizi skatīs televīzijas pārraides, pie tam Maskavas pārraides. Tas arī ir viens no padomju tehnikas sasniegumiem, ka pa kabeļi iespējams noraidīt televīzijas programmas lielos atstāstos. Nav tālu tas laiks, kad rīdzinieki varēs noskatīties ne vien savas studijas pārraides, bet arī Maskavas, Ļeņingradas televīzijas raidījumu programmas.

Mūsu Dzimtienes galvaspilsētā Maskavā uzsāk krāsainās televīzijas izmēģinājuma pārraides. Jau uzstādīti pirmie padomju krāsainās televīzijas uztvērēji «Raduga» (Varavīksne). Lai arī to skaits vēl nav liels, taču drīz vien to būs jau tūkstoši. Maskavai sekos arī citas pilsētas.

Daudzu rīdzinieku dzīvokļos jau uzstādīti televīzijas uztvērēji.

Attēla: rīdzinieki iegādājas televīzijas uztvērējus Rīgas universālveikālā.

M. Treizona foto

Valodas un literatūras instituta velte Lielās Oktobra revolūcijas 37. gadadienai

Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas izdevniecība nupat laidusi klajā «Latviešu literatūras vēstures» otrā sējuma pirmās daļas maketu, ko sarakstījis ZA Valodas un literatūras institūta literatūras sektora kolektīvs. Maketā apskatīta latviešu literatūra jaunās strāvas periodā, t. i. 80. gadu otrā pusē un 90. gados. Maketā ievadā plašs laikmeta raksturojums, kurā, balstoties uz vispusīgu faktū materiālu, sniegta minētā posma literārā procesa attīstības apskats. Tam seko rakstnieku Apsīšu Jēkaba, Adolfa Alunāna, Esenberģu Jāņa, Eduarda Veldenbauma, Zvārguļa, Aspazijas, Zvanpoša, Rūdolfa Blaumaņa, Doku Ata, Anša Lercha-Pūskaiša, Valda, Pērseša, Ezeriša, Zeltbaltu Jēkaba, Jaka Poruka un Saulīša literārie portreti. Maketā īpaša vērība vēltita realisma attīstībai jaunās strāvas

periodā, pēti krievu un latviešu kultūras sakari minētajā posmā, sniegti daudzi jauni literāri materiāli. Daudz vērības vēltita Eduardam Veldenbaumam un latviešu revolucionārās literatūras sākumiem. Maketā apskatīta dažādu literāro žanru attīstība minētajā posmā, pēttas mākslinieciskās meistariības savdabības un īpatnības minēto rakstnieku darbos. Sīs maketā ir daļa no plaša pētījuma «Latviešu literatūras vēsture», pie kura patlaban strādā ZA Valodas un literatūras institūta literatūras sektora kolektīvs. Literatūrvēstures maketā izsūtīts dažādiem iestādēm, organizācijām u. c. Decembrī ZA Valodas un literatūras institūts rīkos maketā apspriešanu, kurā līdz piedalīties visus interesentus. Tuvākajā laikā zināks literatūrvēstures otrā sējuma otrās daļas maketā.